

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kuudes jaosto)

8 päivänä lokakuuta 2020*

Ennakkoratkaisupyyntö – Vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alue – Direktiivi 2008/115/EY – Yhteiset vaatimukset ja menettelyt laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten palauttamiseksi – 6 artiklan 1 kohta ja 8 artiklan 1 kohta – Laiton oleskelu – Kansallinen lainsäädäntö, jonka nojalla laittomasta oleskelusta on määrättävä olosuhteiden mukaan joko sakko tai maastapoistaminen – Seuraukset 23.4.2015 annetusta tuomiosta Zaizoune (C-38/14, EU:C:2015:260) – Asianomaisen kannalta edullisempi kansallinen lainsäädäntö – Direktiivien välitön oikeusvaikutus – Rajat

Asiassa C-568/19,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Tribunal Superior de Justicia de Castilla-La Mancha (Kastilia–La Manchán itsehallintoalueen ylioikeus, Espanja) on esittänyt 11.7.2019 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 25.7.2019, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

MO

vastaan

Subdelegación del Gobierno en Toledo,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto),

toimien kokoonpanossa: C. Toader, joka toimii jaoston puheenjohtajana, sekä tuomarit M. Safjan (esittelevä tuomari) ja N. Jääskinen,

julkisasiamies: M. Bobek,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Espanjan hallitus, asiamiehenään L. Aguilera Ruiz,
- Euroopan komissio, asiamiehinään C. Cattabriga ja I. Galindo Martín,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: espanja.

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee jäsenvaltioissa sovellettavista yhteisistä vaatimuksista ja menettelyistä laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten palauttamiseksi 16.12.2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/115/EY (EUVL 2008, L 348, s. 98) tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat MO ja Subdelegación del Gobierno en Toledo (valtion aluehallintoviranomainen Toledon maakunnassa, Espanja) ja jossa on kyse MO:n laittomasta oleskelusta Espanjan alueella.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

- 3 Direktiivin 2008/115 1 artiklassa, jonka otsikko on ”Kohde”, säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä säädetään yhteisistä vaatimuksista ja menettelyistä, joita jäsenvaltioiden on yhteisön oikeuden yleisperiaatteisiin kuuluvien perusoikeuksien sekä kansainvälisen oikeuden mukaisesti sovellettava palauttaessaan laittomasti oleskelevia kolmansien maiden kansalaisia, mukaan luettuina pakolaisten suojeluun ja ihmisoikeuksiin liittyvät velvoitteet.”

- 4 Kyseisen direktiivin 3 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

--

- 4) ’palauttamispäätöksellä’ hallinnollista tai oikeudellista päätöstä tai muuta toimenpidettä, jolla kolmannen maan kansalaisen oleskelu todetaan laittomaksi ja jolla asetetaan tai todetaan velvoite poistua maasta;
- 5) ’maastapoistamisella’ paluovelvoitteen täytäntöönpanoa eli varsinaista kuljetusta pois asianomaisesta jäsenvaltiosta;

--”

- 5 Mainitun direktiivin 4 artiklan, jonka otsikko on ”Suotuisimmat säännökset”, 2 ja 3 kohdassa säädetään seuraavaa:

”2. Tämä direktiivi ei estä soveltamasta kolmannen maan kansalaisen kannalta suotuisampia säännöksiä, jotka sisältyvät yhteisön maahanmuutto- ja turvapaikka-alan säännöstöön.

3. Tämä direktiivi ei rajoita jäsenvaltioiden oikeutta antaa tai pitää voimassa säännöksiä, jotka ovat suotuisampia niiden henkilöiden kannalta, joihin niitä sovelletaan, edellyttäen, että kyseiset säännökset eivät ole tämän direktiivin vastaisia.”

- 6 Kyseisen direktiivin 6 artiklassa, jonka otsikko on ”Palauttamispäätös”, säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltion on tehtävä palauttamispäätös sen alueella laittomasti oleskelevista kolmansien maiden kansalaisista, sanotun kuitenkin rajoittamatta 2–5 kohdassa tarkoitettujen poikkeusten soveltamista.

2. Jäsenvaltion alueella laittomasti oleskelevia kolmansien maiden kansalaisia, joilla on toisen jäsenvaltion myöntämä voimassa oleva oleskelulupa tai muu oleskeluun oikeuttava lupa, on vaadittava siirtymään välittömästi kyseisen toisen jäsenvaltion alueelle. Jos asianomainen kolmannen maan kansalainen ei noudata tätä vaatimusta tai jos kolmannen maan kansalaisen välitön poistuminen on tarpeen yleisen järjestyksen tai valtion turvallisuuden vuoksi, sovelletaan 1 kohtaa.

3. Jäsenvaltio voi olla tekemättä palauttamispäätöksen alueellaan laittomasti oleskelevasta kolmannen maan kansalaisesta, jos toinen jäsenvaltio ottaa asianomaisen kolmannen maan kansalaisen takaisin tämän direktiivin voimaantulopäivänä voimassa olevien kahdenvälisten sopimusten tai järjestelyjen nojalla. Tässä tapauksessa asianomaisen kolmannen maan kansalaisen takaisin ottaneen jäsenvaltion on sovellettava 1 kohtaa.

4. Jäsenvaltio voi milloin tahansa päättää myöntää alueellaan laittomasti oleskelevalle kolmannen maan kansalaiselle erillisen oleskeluluvan tai muun luvan, joka oikeuttaa oleskeluun, yksilöllisten inhimillisten syiden tai humanitaaristen tai muiden syiden perusteella. Tällöin palauttamispäätöstä ei tehdä. Jos palauttamispäätös on jo tehty, se perutaan tai sitä lykätään oleskeluluvan tai muun oleskeluun oikeuttavan luvan voimassaoloajaksi.

5. Jos jäsenvaltion alueella laittomasti oleskelevan kolmannen maan kansalaisen oleskeluluvan tai muun oleskeluun oikeuttavan luvan uusimismenettely on vireillä, jäsenvaltion on harkittava palauttamispäätöksen tekemisestä pidättäytymistä, kunnes vireillä oleva menettely on saatu päätökseen, sanotun kuitenkin rajoittamatta 6 kohdan soveltamista.

– –”

- 7 Direktiivin 2008/115 7 artiklan, jonka otsikko on ”Vapaaehtoinen paluu”, 1 ja 4 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Palauttamispäätöksessä on määrättävä vapaaehtoista paluuta varten asianmukaisesta ajasta, jonka pituus on seitsemästä päivästä kolmeenkymmeneen päivään, sanotun kuitenkin rajoittamatta 2 ja 4 kohdassa tarkoitettujen poikkeusten soveltamista. – –

– –

4. Jos on olemassa pakenemisen vaara tai laillista oleskelua koskeva hakemus on hylätty selvästi perusteettomana tai vilpillisenä taikka jos asianomainen henkilö on vaaraksi yleiselle järjestykselle, yleiselle turvallisuudelle tai valtion turvallisuudelle, jäsenvaltiot voivat olla myöntämättä aikaa vapaaehtoista poistumista varten – –”

- 8 Kyseisen direktiivin 8 artiklan, jonka otsikko on ”Maastapoistaminen”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet pannakseen täytäntöön palauttamispäätöksen, jos vapaaehtoista poistumista varten ei ole myönnetty aikaa 7 artiklan 4 kohdan mukaisesti tai jos paluuelvoitetta ei ole noudatettu 7 artiklan mukaisesti myönnetyn ajan kuluessa.”

Espanjan lainsäädäntö

- 9 Espanjassa oleskelevien ulkomaalaisten oikeuksista ja vapauksista sekä kotouttamisesta 11.1.2000 annetun lain 4/2000 (Ley Orgánica 4/2000, sobre derechos y libertades de los extranjeros en España y su integración social; BOE nro 10, 12.1.2000, s. 1139), sellaisena kuin se on muutettuna 11.12.2009 annetulla lailla 2/2009 (Ley Orgánica 2/2009; BOE nro 299, 12.12.2009, s. 104986) (jäljempänä ulkomaalaislaki), 53 §:n 1 momentin a kohdan mukaan ”vakavaksi” rikkomiseksi katsotaan se, että

”asianomainen henkilö oleskelee Espanjan alueella laittomasti sen vuoksi, että hän ei ole hankkinut oleskeluoikeuden pidennystä tai oleskelulupaa tai sen voimassaoloaika on päättynyt yli kolme kuukautta aikaisemmin eikä hän ole hakenut sen voimassaoloajan pidentämistä sääntöjenmukaisessa määräajassa”.

10 Ulkomaalaislain 55 §:n 1 momentin b kohdan mukaan vakavista rikkomisista määrätään 501–10 000 euron suuruinen sakko.

11 Kyseisen lain 57 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. Kun ulkomaalaiset ovat syyllistyneet rikkomisiin ja toiminnan voidaan katsoa olevan erittäin vakavaa tai tämän lain 53 §:n 1 momentin a, b, c, d ja f kohdassa tarkoitettulla tavalla vakavaa, sakon sijaan voidaan suhteellisuusperiaate huomioon ottaen määrätä poistaminen Espanjan alueelta asianmukaisen hallinnollisen menettelyn päätteeksi perustellulla päätöksellä, jossa arvioidaan rikkomisen muodostavia tosiseikkoja.

--

3. Seuraamukseksi ei voida missään tapauksessa määrätä sekä maastapoistamista että sakkoa.

--”

12 Mainitun lain 63 §:n, joka koskee ”nopeutettua menettelyä”, 7 momentissa säädetään seuraavaa:

”Tässä pykälässä tarkoitetuissa tapauksissa maastapoistamispäätös on pantava välittömästi täytäntöön.”

13 Saman lain 63 a §:n 2 momentissa säädetään seuraavaa:

”Tavanomaisessa menettelyssä tehtyyn maastapoistamista koskevaan päätökseen on sisällyttävä vapaaehtoista paluuta varten annettu aika, jonka kuluessa asianomaisen henkilön on poistuttava valtion alueelta. Kyseisen ajan pituus on vähintään seitsemän päivää ja enintään kolmenkymmentä päivää, ja se lasketaan siitä, kun mainittu päätös on annettu tiedoksi. Maastapoistamista koskevassa päätöksessä vahvistettua vapaaehtoista paluuta varten annettua aikaa voidaan pidentää kohtuulliseksi katsottavalla ajalla ottaen huomioon tapaukseen liittyvät olosuhteet, kuten oleskelun kesto, huollettavana olevat koulua käyvät lapset tai muut perhesiteet ja sosiaaliset siteet.”

Pääasian oikeusriita ja ennakkoratkaisukysymys

14 Comisaría de Talavera de la Reina (Talavera de Reinan poliisilaitos, Espanja) päätti 14.1.2017 aloittaa Kolumbian kansalaista MO:ta koskevan nopeutetun maastapoistamismenettelyn, koska hänen väitettiin rikkoneen ulkomaalaislain 53 §:n 1 momentin a kohtaa.

15 MO ilmoitti kyseisessä menettelyssä, että hän oli tullut Espanjaan ollessaan 17-vuotias vuonna 2009 viisumilla, johon oli liitetty oleskelulupa hänen äitinsä kanssa tapahtuvaa perheenyhdistämistä varten. Hän esitti 24.12.2018 saakka voimassa olevan passin, vuoteen 2013 saakka voimassa olleen oleskelukortin ja todistuksen siitä, että hän oli rekisteröitynyt Talavera de la Reinan kunnassa. Tämä rekisteröinti oli tapahtunut vuonna 2015. MO väitti työskennelleensä Espanjassa oleskelunsa aikana usein ja esitti useita työsopimuksia sekä työsuhdetiedot ja pankin antaman todistuksen. Hän ilmoitti, ettei hänellä ole rikosrekisteriä ja että hänen pysyvä asuinpaikkansa on Talavera de la Reinassa. MO esitti myös muita asiakirjoja, muun muassa kunnallisen kirjaston lainaajakortin, sairausvakuutuskortin sekä todistuksia kurseista ja koulutuksista, joihin hän oli osallistunut.

- 16 Subdelegado del Gobierno en Toledo (hallituksen asiamies Toledon maakunnassa, Espanja) (jäljempänä hallituksen edustaja) teki 3.2.2017 ulkomaalaislain 53 §:n 1 momentin a kohdan nojalla MO:sta maastapoistamista koskevan päätöksen, johon liitettiin viiden vuoden pituinen Espanjan aluetta koskeva maahantulokielto. Hallituksen edustaja tukeutui tässä yhteydessä Tribunal Supremon (ylin tuomioistuin, Espanja) oikeuskäytäntöön, jonka mukaan maastapoistaminen on sallittua, jos asianomainen henkilö on paitsi oleskellut maassa laittomasti myös toiminut negatiivisena pidettävällä tavalla. Tällainen toiminta liittyi pääasiassa siihen, että MO ei ollut osoittanut tullessa Espanjaan rajanylityspaikan kautta, ei ollut ilmoittanut kyseisessä jäsenvaltiossa oleskelunsa kestoa eikä hänellä ollut mitään henkilöllisyysasiakirjaa. Hallituksen edustaja totesi lisäksi, ettei maastapoistaminen johda MO:n perhesiteen katkeamiseen, sillä MO ei ole osoittanut, että hänellä olisi perhesiteitä suoraan ylenevässä tai alenevässä polvessa oleviin Espanjassa laillisesti oleskeleviin henkilöihin.
- 17 MO nosti hallituksen edustajan tekemästä maastapoistamista koskevasta päätöksestä Juzgado de lo Contencioso-Administrativo de Toledossa (Toledon maakunnan hallintotuomioistuin, Espanja) kanteen, jonka kyseinen tuomioistuin hylkäsi.
- 18 MO valitti kyseisen tuomioistuimen ratkaisusta Tribunal Superior de Justicia de Castilla-La Manchaan (Kastilia-La Manchan ylioikeus, Espanja).
- 19 Kyseinen tuomioistuin täsmentää, että Espanjan lainsäätävä on sisällyttänyt Tribunal Supremon kansallisesta lainsäädännöstä tekemän, tämän tuomion 16 kohdassa mainitun tulkinnan kyseisen lainsäädännön muutokseen, joka toteutettiin lailla 2/2009.
- 20 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo hallituksen edustajan todenneen virheellisesti, että MO on toiminut negatiivisena pidettävällä tavalla. Hän oli näet esittänyt menettelyssä voimassa olevan passin, Espanjan alueelle tuloa varten myönnetyn viisumin sekä vuoteen 2013 saakka voimassa olleet oleskeluluvat. MO on lisäksi kotoutunut Espanjaan sekä sosiaalisesti että perhesiteen johdosta.
- 21 Kyseinen tuomioistuin toteaa MO:n käytöksestä, että sille toimitetusta asiakirja-aineistosta ei käy ilmi, että asianomainen – sen lisäksi, että hän on oleskellut laittomasti Espanjassa – olisi toiminut negatiivisena pidettävällä tavalla.
- 22 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii tässä tilanteessa sitä, millaisia johtopäätöksiä 23.4.2015 annetusta tuomiosta Zaizoune (C-38/14, EU:C:2015:260) on tehtävä arvioitaessa MO:n tilannetta. Unionin tuomioistuin totesi tässä tuomiossa, että direktiiviä 2008/115 on tulkittava siten, että se on esteenä jäsenvaltion säännöstölle, jonka nojalla kolmansien maiden kansalaisten laittomasta oleskelusta kyseisen valtion alueella on määrättävä olosuhteiden mukaan joko sakko tai maastapoistaminen ja jossa nämä kaksi toimenpidettä ovat toisensa pois sulkevia.
- 23 MO:n tilanteeseen sovelletaan nyt käsiteltävässä asiassa samaa kansallista lainsäädäntöä, jota sovellettiin kyseiseen unionin tuomioistuimen tuomioon johtaneessa asiassa. Ennen mainitun tuomion antamista Tribunal Supremo oli omaksunut tulkinnan, jonka mukaan Espanjassa laittomasti oleskelevan kolmannen maan kansalaisen poistamisesta valtion alueelta voidaan määrätä vain, jos asiaan liittyy lisäksi raskauttavia seikkoja.
- 24 Tribunal Supremo on katsonut 23.4.2015 annetun tuomion Zaizoune (C-38/14, EU:C:2015:260) jälkeen muun muassa 30.5.2019 antamassaan tuomiossa, että Espanjan hallinto- ja lainkäyttöviranomaisilla on oikeus kieltäytyä soveltamasta ulkomaalaislain säännöksiä, joissa säädetään sakon määräämisen ensisijaisuudesta ja joissa edellytetään, että maastapoistamista koskevan toimenpiteen perusteena on oltava nimenomaan raskauttavia seikkoja. Tribunal Supremo on näin toimiessaan soveltanut direktiivin 2008/115 säännöksiä suoraan asianomaisen henkilön vahingoksi ja ankaroitannut siten tämän rikosoikeudellista vastuuta. Espanjalaiset tuomioistuimet ovat 23.4.2015 annetun tuomion Zaizoune (C-38/14, EU:C:2015:260) johdosta olleet velvolliset soveltamaan kyseistä direktiiviä tällä tavoin suoraan, vaikka sitä on sovellettava asianomaisten henkilöiden vahingoksi.

- 25 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin epäilee sitä, onko pääasiassa mahdollista tukeutua suoraan direktiivin 2008/115 säännöksiin, jotta MO voidaan määrätä poistettavaksi maasta, vaikka asiaan ei sen, että asianomainen on oleskellut laittomasti Espanjan alueella, ohella liity raskauttavia seikkoja. Se muistuttaa tässä yhteydessä unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä, jossa suljetaan pois mahdollisuus soveltaa direktiivin säännöksiä suoraan yksityiseen, ja erityisesti 26.2.1986 annetusta tuomiosta Marshall (152/84, EU:C:1986:84) ja 11.6.1987 annetusta tuomiosta X (14/86, EU:C:1987:275). Kyseinen tuomioistuin viittaa myös 5.12.2017 annettuun tuomioon M.A.S. ja M.B (C-42/17, EU:C:2017:936), jossa direktiivien yhdenmukaista tulkintaa koskevaa velvollisuutta rajattiin rikosoikeudellinen laillisuusperiaate huomioon ottaen.
- 26 Tässä tilanteessa Tribunal Superior de Justicia de Castilla-La Mancha päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko direktiivien välittömän oikeusvaikutuksen rajoja koskevan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaista tulkita sen 23.4.2015 antamaa tuomiota (C-38/14, Zaizoune) siten, että Espanjan viranomaiset ja tuomioistuimet voivat soveltaa suoraan direktiiviä 2008/115 kolmannen valtion kansalaisen vahingoksi ja jättää seuraamuksia koskevat suotuisimmat kansalliset säännökset huomiotta ja soveltamatta, jolloin tämän henkilön rikosoikeudellinen vastuu on ankarampi ja rikosoikeudellinen laillisuusperiaate mahdollisesti sivuutetaan; ja pitäisikö Espanjan lainsäädännön ristiriitaa direktiivin kanssa olla ratkaisematta tällä keinolla ja pitäisikö se ratkaista sen sijaan lainsäädäntöuudistuksella tai jollakin [unionin] oikeudessa säädetyllä keinolla, jolla valtio velvoitetaan saattamaan direktiivit asianmukaisesti osaksi kansallista lainsäädäntöä?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

- 27 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kysymyksellään lähinnä, onko direktiiviä 2008/115 tulkittava siten, että kun kansallisen lainsäädännön nojalla kolmansien maiden kansalaisten laittomasta oleskelusta jäsenvaltion alueella on määrättävä joko sakko tai maastapoistaminen ja kun jälkimmäinen toimenpide voidaan toteuttaa ainoastaan silloin, kun laittoman oleskelun ohella on ilmennyt kyseistä henkilöä koskevia raskauttavia seikkoja, toimivaltainen kansallinen viranomainen voi tukeutua tämän direktiivin säännöksiin suoraan tehdäkseen palauttamispäätöksen ja pannakseen tämän päätöksen täytäntöön silloinkin, kun tällaisia raskauttavia seikkoja ei ole ilmennyt.
- 28 Aluksi on muistutettava, että – kuten ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee – tässä kansallisessa lainsäädännössä, jota on sovellettu lain 4/2000 muuttamisesta annetun lain 2/2009 antamisesta alkaen, on vahvistettu Tribunal Supremón omaksuma, tämän tuomion 23 kohdassa mainittu ratkaisu.
- 29 Tästä kansallisesta lainsäädännöstä oli kyse 23.4.2015 annetussa tuomiossa Zaizoune (C-38/14, EU:C:2015:260). Kuten kyseisen tuomion 31 ja 32 kohdasta ilmenee, direktiivin 2008/115 6 artiklan 1 kohdassa säädetään aluksi jäsenvaltioiden ensisijaisesta velvollisuudesta tehdä päätös maassa laittomasti oleskelevan kolmannen maan kansalaisen palauttamisesta. On näet niin, että jos henkilön oleskelun todetaan olevan laitonta, toimivaltaisten kansallisten viranomaisten on mainitun artiklan nojalla ja sanotun rajoittamatta saman artiklan 2–5 kohdassa säädettyjen poikkeusten soveltamista tehtävä palauttamispäätös.
- 30 Unionin tuomioistuin katsoi, että asianomainen Espanjan lainsäädäntö, jonka nojalla kolmansien maiden kansalaisten laittomasta oleskelusta kyseisen valtion alueella on määrättävä olosuhteiden mukaan joko sakko tai maastapoistaminen ja jossa nämä kaksi toimenpidettä ovat toisensa pois sulkevia, on omiaan estämään direktiivissä 2008/115 vahvistettujen yhteisten vaatimusten ja menettelyjen soveltamisen ja mahdollisesti hidastamaan palautusta, mikä merkitsee kyseisen direktiivin tehokkaaseen vaikutukseen kohdistuvaa haittaa (ks. vastaavasti tuomio 23.4.2015, Zaizoune, C-38/14, EU:C:2015:260, 40 kohta).

- 31 Unionin tuomioistuin on näin ollen todennut, että direktiiviä 2008/115 ja erityisesti sen 6 artiklan 1 kohtaa ja 8 artiklan 1 kohtaa, luettuina yhdessä 4 artiklan 2 ja 3 kohdan kanssa, on tulkittava siten, että se on esteenä tällaiselle lainsäädännölle (tuomio 23.4.2015, Zaizoune, C-38/14, EU:C:2015:260, 41 kohta).
- 32 Kuten ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, kyseisen unionin tuomioistuimen tuomion antamisen jälkeen Tribunal Supremo on katsonut, että Espanjan hallinto- ja lainkäyttöviranomaisilla on oikeus kieltäytyä soveltamasta tätä kansallista lainsäädäntöä, joka on ristiriidassa direktiivin 2008/115 kanssa, ja tukeutua suoraan direktiiviin määrätäkseen maastapoistamisesta silloin, kun kyse on laittomasta oleskelusta Espanjan alueella, vaikka muita raskauttavia seikkoja ei ole ilmennyt.
- 33 Tässä yhteydessä on muistutettava, että kun kansalliset tuomioistuimet soveltavat kansallista oikeutta, niiden on tulkittava sitä yleisten oikeusperiaatteiden asettamissa rajoissa mahdollisimman pitkälle asianomaisen direktiivin sanamuodon ja tarkoituksen mukaisesti, jotta sillä tarkoitettu tulos saavutettaisiin (tuomio 19.3.2020, Sánchez Ruiz ym., C-103/18 ja C-429/18, EU:C:2020:219, 121 kohta).
- 34 Nyt käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin, jonka tehtävänä on määrittää, voiko se tulkita pääasiassa kyseessä olevaa kansallista lainsäädäntöä unionin oikeuden mukaisesti, näyttää sulkevan pois tämän mahdollisuuden. Se katsoo, että tässä tilanteessa nousee esiin kysymys siitä, voidaanko tätä direktiiviä soveltaa suoraan asianomaisen henkilön vahingoksi.
- 35 Tässä yhteydessä on muistutettava, että unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan direktiivillä ei sellaisenaan voida luoda velvoitteita yksityiselle ja ettei jäsenvaltio voi näin ollen vedota direktiivin säännökseen sellaisenaan tällaista henkilöä vastaan (ks. vastaavasti tuomio 26.2.1986, Marshall, 152/84, EU:C:1986:84, 48 kohta ja tuomio 12.12.2013, Portgás, C-425/12, EU:C:2013:829, 22 kohta).
- 36 Siltä osin kuin kansallisen lainsäädännön mukaan, jota sovelletaan pääasiassa MO:hon, Espanjan alueella oleskelevan kolmannen maan kansalaisen tässä lainsäädännössä tarkoitettua maastapoistamisesta voidaan määrätä ainoastaan, jos laittoman maassaoleskelun ohella kyseisen henkilön osalta ilmenee häntä koskevia raskauttavia seikkoja, ja siltä osin kuin kyseistä lainsäädäntöä ei voida tulkita direktiivin 2008/115 mukaisesti – mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tarkistettava –, kyseinen jäsenvaltio ei voi tukeutua kyseiseen direktiiviin tehdäkseen MO:sta siinä tarkoitettua palauttamispäätöksen ja pannakseen tämän päätöksen täytäntöön silloinkin, kun näitä raskauttavia seikkoja ei ole ilmennyt.
- 37 Kaiken edellä esitetyn perusteella esitettyyn kysymykseen on vastattava, että direktiiviä 2008/115 on tulkittava siten, että kun kansallisen lainsäädännön nojalla kolmansien maiden kansalaisten laittomasta oleskelusta jäsenvaltion alueella on määrättävä joko sakko tai maastapoistaminen ja kun jälkimmäinen toimenpide voidaan toteuttaa ainoastaan silloin, kun laittoman oleskelun ohella on ilmennyt kyseistä henkilöä koskevia raskauttavia seikkoja, toimivaltainen kansallinen viranomais ei voi tukeutua tämän direktiivin säännöksiin suoraan tehdäkseen palauttamista koskevan päätöksen ja pannakseen tämän päätöksen täytäntöön silloinkin, kun tällaisia raskauttavia seikkoja ei ole ilmennyt.

Oikeudenkäyntikulut

- 38 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevien asioiden käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kuudes jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Jäsenvaltioissa sovellettavista yhteisistä vaatimuksista ja menettelyistä laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten palauttamiseksi 16.12.2008 annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 2008/115/EY on tulkittava siten, että kun kansallisen lainsäädännön nojalla kolmansien maiden kansalaisten laittomasta oleskelusta jäsenvaltion alueella on määrättävä joko sakko tai maastapoistaminen ja kun jälkimmäinen toimenpide voidaan toteuttaa ainoastaan silloin, kun laittoman oleskelun ohella on ilmennyt kyseistä henkilöä koskevia raskauttavia seikkoja, toimivaltainen kansallinen viranomainen ei voi tukeutua tämän direktiivin säännöksiin suoraan tehdäkseen palauttamista koskevan päätöksen ja pannakseen tämän päätöksen täytäntöön silloinkin, kun tällaisia raskauttavia seikkoja ei ole ilmennyt.

Allekirjoitukset